

Hópkopping móti meningitis

— Tíðleikin er framvegis nógv størri enn í Danmark til dømis.

So skjótt nýtiligt koppingarevni fæst, verður hópkoppinging.

Beinanvegin koppingarevni fæst, skal hópkopping móti meningococmeningitis fáast í lag í Føroyum.

Hetta varð samtykt á einum fundi á Statens Seruminstitut í fjør, upplýsir landslæknin, Hogni Debes Joensen í einum tíðindabrávi um hesa álvars-ligu sjúku, sum síðani 1977 hevur beint fyri 11 fólkum í Føroyum.

Nær hendan hópkoppsetingin kann byrja, veit ongin enn. Men í Noregi, USA og Hálendi verður arbeitt dúgliga við at gera nýtiligt koppingarevni.

Orsakin til, at heilsu-myndugleikar halda tað vera neyðugt við hópkopping her í Føroyum, er tann einfalda, at her er tíðleikin nógv størri enn til dømis í Danmark.

Í 1984 var tíðleikin 78 fyri hvørji 100.000 fólk. Í Danmark var hann bert 3.

Í 1984 blivu skrásettir 35 tilburðir í Føroyum og í ár er longu ein. Síðani 1. januar 1977 eru skrásettir 199 tilburðir av meningococmeningitis í Føroyum.

Landslæknin sigur, at sjúkan er álvarssom og kravur skjóta viðgerð. Umleið 90% av teimum sjúklingum, sum ikki fáa viðgerð, doyggja.

Fyribyrgjan og viðgerð

Landslæknin hevur fleiri ferðir sent út upplýsingar um sjúkuna og hetta ger hann aftur nú, tí tað er greitt, at tíðleikin ikki er minkandi.

Landslæknin skrivur: «Meningococarnir smitta við dropasmittu frá nasa- og svølggrúmi. Tað eru fleiri slog av meningit-

is, men tað er bert hetta eina slag, sum er smittandi.

Royndir visa, at tað er bert heilt sjáldan at bakterian, meningococcus, elvir meningitis. Vanliga livir bakterian í nasa-ella svølggrúmi hjá tí smittaða uttan at hetta førir við sær sjúku. Tað er ein rættiliga stórur partur av frískum fólki, ið gongur við meningococcusum, serliga børn. Hugsast kann, at millum 10 og 30% av okkum í Føroyum í lötuni hýsa hesum bakterium. Tær halda sær í okkum í vikur ella kanska upp í nógvir mánaðir. Sum nevnt førir hetta vanliga ikki til sjúku hjá okkum. Hvi tað eru nokur okkara, sum fáa meningitis, tað vita vit ikki.

Sum tað skilst, so er hetta ein bakteria, ið er vanlig okkara millum, og tí er fyribyrgjan torfør.

Tær fyribyrgjandi atgerðir, ið vit í lötuni fylgja her í Føroyum, eru konnari í lag eftir samráð við Statens Seruminstitut og Sundhedsstyrelsen í Keyptmannahavn, sum vit hava samband við viðvíkjandi tí økta tíðleikanum av meningitis, sum framvegis er í Føroyum.

Av hesum fyribyrgjandi atgerðum er tann, ið hevur nógv størstan týdning, at tær, ið hava havt nært samband við meningitis-sjúklingin í tíðini við sjúkubyrjan, skulu vera serliga ansin við sjúkuteknum, ið kunnu stava frá meningitis, serliga eitt nú høvudverkur, skjálvtá, fepur, ússalig almenstøða, eitt útbrot við smáum bløðingum í húðini, ið kunna gerast størri, spýggja, svimbul og stírnir í nakka og ryggi (fáa ikki

høkuna niður á bringuna), og tær skulu, um sjúkutekin í nasa seg, beinanvegin fáa fatur á lækna við skjótari viðgerð fyri eyga.

Hin atgerðin er fyribyrgjan við heilivági, vanligu rifampicin, sum vit í Føroyum hava nýtt við atlit til fyribyrgjan síðan 1981. Rifampicin verður mett betur hóskað sum fyribyrgjandi evni enn penicillin, ið varð nýtt til 1981. Í teimum færum, har talan er um ein einstakan tilburð av meningococmeningitis, verður mælt til, at rifampicin verður givin til fólk í næsta umhvørvinum, tað vil í flestu færum siga til húskið. Rifampicin verður givið í tveir dagar. Tóli fólk ikki rifampicin, ella er annað, ið ger, at tær ikki skulu taka tað, verður annar heilivágur givin. Allir kommunulæknar hava hann eftir nærri tilskiladum reglum.

Tað er av størsta týdningi at eisini tær, ið fáa hesa viðgerð, eru sera ansin ella at ansað verður væl eftir teimum, so at tær við byrgjandi sjúkuteknum sum skjótast verða sædd av lækna, tí tað er eingin trygd fyrri, at rifampicin í øllum færum verjur móti sjúkuni.

Snýr tað seg um tilburðir í barnagardi, vøggustovu ella barnaheimi, skulu øll børnini á barnastovninum og starvsfólkið viðgerast við rifampicin. Harumframt skal húskið hjá tí sjúka viðgerast, men ikki húskini hjá starvsfólkinum ella hinum børnunum.

Snýr tað seg um ein tilburð hjá skulabarni skulu øll børnini í flokkinum og lærararnir, ið undirvisa í hesum flokki, viðgerast

við rifampicin. Húskið hjá tí sjúka skal eisini hava viðgerð, men ikki húskini hjá hinum børnunum ella lærarunum.

Børn og starvsfólk í dagrøktarstovnum og í flokkum, ið er í profylaktiskari viðgerð, nýtast ikki at halda seg við hús undir viðgerðini, eins og fólk annars, ið fáa profylaktiska viðgerð, vanligu kunnu røkja dagliga arbeiði sitt.

Av heilsufroðiligum tættum, sum møguliga kunnu hava ein ávisan týðning til tess at minka um vandan fyrri meningococcusjúku, hevur verið nevnt, at ein eigur at hava góða luftnýgging (av og á lata vindeyguni upp) í húsinum og hava rúmhitan undir 22 hitastig. Vissa er tó ikki enn fingin fyrri, at hetta hevur nakran týðning.

Viðvíkjandi fyribyrgjan skulu vit taka upp aftur, at tað, ið hevur størsta týðning, er, at tær, ið hava havt nært samband við meningitis-sjúklingin í tíðini við sjúkubyrjan, skulu vera serliga ansin við teimum áðurnevndu sjúkuteknum, ið kunnu stava frá meningitis ella bløðeitrán elvd av meningococcus, soleiðis at tær, um slika sjúkutekin vísa seg, beinanvegin fáa fatur á lækna.

Vit hava her nevnt, at tær, ið hava havt beinleiðis ella nært samband við meningitis-sjúkling, skulu vera serliga ansin. Hetta er galdandi fyrri eitt nú húski, arbeiðsfelagar, floksfelagar og foreldur hjá hesum.

Hetta ansnið fyrri áðurnevndu sjúkuteknum skal tó eisini vera galdandi fyrri okkum onnur í hesi tíð, har vit hava ein so stóran tíðleika av meningitis-sjúkuni í Føroyum.

Enn ber tverri ikki til at koppseta móti tí slagnum av meningococcus, ið elvir okkum hesar stóru trupuleikar í Føroyum.

sjónvarp føroya

Týsdagur 29. januar

19.30 Fráglurnar

20.00 Dagur og vika

20.30 Rithøvundurin Antony Powell

21.10 Til vitan

En. sv-leikur

23.05 Tórshavnar jazzfestivalur: Riverside Big Band/Græset Gror

23.25 Liðugt

Í kvöld kl. 20.30:

Millum teir frægu í Onglandi

Enski rithøvundurin Anthony Powell er føddur í 1905.

Í 1918 kom hann á kostskúlan Eton og har hitti hann George Orwell. Seinni, í Oxford, hitti hann Evelyn Waugh, sum gjørdist ein av bestu vinum hansara.

Anthony Powell er millum týðningarmestu rithøvundar í Onglandi nú á døgum. Hann hevur m.a. lýst eitt 40 ára skeið í sosialu søgu Onglands í bókini «A dance to the music of time».

Í kvöld kl. 21.10:

Frá góðu gomlu døggunum

«To the Lighthouse» eitur enskur sjónvarpsleikur, sum er gjørdur eftir skaldsøgu hjá Virginia Woolf.

Hugh Stoddart hevur skrivað handritið og leikstjóri er Colin Gregg.

Tað er í teirri tíðini, áðrenn heimurin fór av lagi. Í teimum sokallaðu góðu gomlu døggunum.

Hásummar er og eftir øllum at døma friður og ró. Í stóru familjuni Ramsey er Mrs. Ramsey (Rosemary Harris) so avgjørt miðdepilin. Hon ræður yvir hinum, men tær draga sær eisini gagn úr henni.

Ú. F.

Mikudagur 30.

09.30 Leikur og lestur
10.00 Veðurtíðindi og tíðindi

10.05 Fyrrapartsløg

11.00 Tíðindi

11.01 Kvøðuljómar til sjó-fólkið

11.30 Undir døgurða

19.00 Skerjingarnar byrja

Triðja sending um søguna um rækjuveiduna. Jógvan

Jespersen leggur til rættis

19.30 Løg mæðar

HF-næmingar úr Suðuroy

leggja til rættis

20.00 Kirkjuárið

Sending sum Axel Tór-

gárd leggur til rættis

20.30 Big Band-tónleikur

Sonne Smith skipar fyri

Týsdagur 29.

09.30 Sjonarringurin

10.00 Veðurtíðindi og tíðindi

10.05 Fyrrapartsløg

11.00 Tíðindi

11.01 Føroyskt búsetingarmynstur I

11.30 Undir døgurða

19.00 Barnautvarpið

Oddvá Nattestad skipar

fyrir

19.30 Tónleikasending hjá

Hans J. Egholm

20.00 Klassiskur tónleikur

Martin Restorff Jacobsen

skipar fyrir

20.40 Guð fyriláti Eiriki

kongi

Sálmar, sangir og visur

Janus Mohr skipar fyrir

Norea Radio Danmark

Millumbylgja 1467 kHz kl. 19.30-19.45.

I dag: «Lad dig forlige med Gud».

Temasending, sum Bent Ryborg leggur til rættis.

I morgin: «Håb eller håbløshed».

Ejnar Lindbjerg, trúboðari, hevur andakt.

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	Tilsamans
Undir 1 ár		1	1	4	5	6	1	6	24
1 - 4 ár	1	4	10	13	18	7	15	14	82
5 - 9 ár		1	5	2	7	3	4	6	28
10 - 14 ár	1	3	1	3	8	4	2	4	26
15 - 19 ár	1	1	2	5		4	3	1	17
20 - 79 ár		1	5	5	4	1	1	4	21
Tilsamans	3	11	24	32	42	25	26	35	198
Deyð	0	1	3	2	2	2	0	1	11

Yvirlit yvir fráboðaðar tilburðir seinastu átta árin

sosialurin
telf. 11820